

АФРИКАНСКА ЧУМА ПО СВИНЕТЕ

ОБЩИ ДАННИ

Африканската чума по свинете (АЧС) е силно заразно вирусно заболяване по домашните и дивите свине. Заболяването се предава директно (контакт между болни и здрави животни), индиректно (контакт със замърсени с вируса материали и повърхности - помещения, транспортни средства, дрехи), чрез поглъщане на заразени фуражи и основно чрез хранене с отпадъци, съдържащи заразено свинско месо или месни продукти (вирусът на АЧС може да преживее във фекалии от свине до 6-10 дни, в месни продукти до няколко месеца, а в замразено месо с години). Други начини за предаване са чрез заразени кърлежи от род *Ornithodoros*, разплоден материал и преболедевалите и оцелели свине, които са вирусоносители до живот.

ИСТОРИЧЕСКИ ДАННИ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ

АЧС е ендемична за повече от 20 страни в Африка. Прониква за първи път в Европа през 1960 в Португалия чрез свинско месо от Ангола. Вкоренява се в т.нар. Иберийски прасета, порода подобна на нашата полудива източно-балканска свиня. Следват огнища:

- През 1967 в Италия; 1978 в Малта и остров Сардиния в Италия; 1986 в Холандия като причина се посочва изхранване на свинете с кухненски отпадъци.
- През месец юни 2007 г. навлиза в Грузия през пристанище Поти и бързо се разпространява в региона, като засяга Кавказките страни и Русия. През 2014 г. болестта прониква в държави-членки, граничещи с Русия и Беларус (Полша, Естония, Литва и Латвия).

АЧС В ЛАТВИЯ

- През есента на 2015 случаите на АЧС при диви свине в Латвия се увеличават значително. В сравнение с 2014 намаляват случаите при домашни свине. Увеличението на случаите при диви свине е най-голямо през пролетта, което е във връзка новородените прасенца.
- Независимо от засилените мерки за биосигурност при домашните свине, епизоотията при дивите свине не може да бъде спряна, като се обхващат все по-големи територии от страната. Заболяването става трайно ензоотично за Латвия .
- Забранено е подхранването на дивите свине и се отстрелват целенасочено женски диви свине. Целта е броят на дивите свине да се намали до 0,5/кв. км.

РИСКОВЕ ЗА БЪЛГАРИЯ

Към настоящия момент АЧС е проблем за всички страни от Задкавказието и Южна Русия. Това създава реален риск от проникване на вируса у нас главно с фериботната връзка Бургас-Поти и чартърни полети от Армения и Грузия до летища Варна Бургас.

Друг рисков фактор е, че на територията на област Варна и Бургас е разрешено отглеждане на Източно-балкански свине, порода подобна на тези в Испания и Португалия.

Риск от проникване на вируса от Румъния

СИТУАЦИЯТА У НАС

Към настоящия момент заболяването Африканска чума по свинете никога не е констатирано на територията на България.

Притеснително е разпространението на заболяването на територията на Украйна, както и навлизането на вируса в Румъния - на 31.07.2017 г. са установени две огнища (първично и вторично) в окръг Сату Маре.

РИСК ОТ ПРОНИКВАНЕ

Рисков фактор за евентуално нахлуване и разпространение на заболяването в България са нарастващата популация на дивите свине, свободното отглеждане на източнобалкански свине именно във високо рисковите райони и същевременно нарастване на туристите от Русия, Молдова и Румъния към България. Те пристигат предимно във Варна и Бургас (пристанища, летища, хранителни отпадъци). Като рисков фактор се посочват и домашните свине, отглеждани в по-малките ферми и фермите от тип „заден двор” с недостатъчни или липсващи мерки за биосигурност.

ПРЕВАНТИВНИ МЕРКИ В БЪЛГАРИЯ

БАБХ е изготвила и към настоящия момент изпълнява Програма за надзор и контрол на болестта Африканска чума по свинете в България през 2016 - 2018 г. Програмата се изпълнява на територията на цялата страна, със специален фокус върху високо рисковите региони по отношение на болестта: Бургас, Варна, Добрич, Силистра и Шумен.

ПРОГРАМАТА ВКЛЮЧВА:

- Периодични клинични прегледи във всички видове свиневъдни обекти от високо рисковите за АЧС региони;
- Серологични и вирусологични изследвания на кръвни и органични проби, взети от отстреляни и намерени умрели диви свине във високо рисковите за АЧС региони;
- Серологични и вирусологични изследвания на кръвни и органични проби от домашни и диви свине при съмнение за възникване на болестта.
- Повишаване на осведомеността на всички заинтересовани лица - ветеринарни лекари, фермери, ловци и др. с оглед ранно откриване на болестта.
- В допълнение се извършва засилен контрол върху личния багаж на пътниците, идващи от трети страни, в които е констатирано заболяването АЧС, за наличие на суровини и храни от животински произход, както и засилен контрол върху плавателните средства по река Дунав, превозващи хора, животни и товари от Русия и Украйна. Особено внимание се обръща на международните речни, морски и въздухоплавателни средства, като се следи за стриктното спазване на процедурата по обезвреждане на хранителните отпадъци от тях.

ОРГАНИ ПО НАДЗОР

- ⦿ Българската Агенция по безопасност на храните (БАБХ) към Министерството на земеделието, храните и горите;
- ⦿ Дирекция “Здравеопазване, хуманно отношение към животните, и контрол на фуражите“ при БАБХ;
- ⦿ Директорите и н-к отделите “Здравеопазване на животните” в Областните дирекции по безопасност на храните;
- ⦿ Изпълнителна агенция по горите към МЗХГ;
- ⦿ Регионални дирекции на горите при ИАГ;
- ⦿ Националното сдружение “Съюз на ловците и риболовците в България”;
- ⦿ Националната референтна лаборатория (НРЛ) по АЧС в гр. София;
- ⦿ Референтната лаборатория по АЧС в Мадрид, Испания;
- ⦿ Министерството на вътрешните работи;
- ⦿ Съюза на фермерите и асоциациите на свиневъдите.

МЕРКИ, ИЗПЪЛНЯВАНИ ПО ПРОГРАМАТА

- ⦿ Идентификация на животните;
- ⦿ Регистрация на животновъдните обекти съгласно ЗВД;
- ⦿ Контрол на движението на животните.

ЦЕЛЕВИ ЖИВОТНИ И ПОПУЛАЦИЯ НА ЖИВОТНИТЕ

Тип на животно-въдния обект	Общ брой стада	Брой стада, включени в програмата	Общ брой животни	Брой животни, включени в програмата
Промислени	49	49	429706	429706
Фамилни ферми тип А	114	114	27553	27553
Фамилни ферми тип Б	605	605	10675	10675
Задни дворове	17042	17042	28708	28708
Източно балкански	59	59	4968	4968
Общо:	17869	17869	501610	501610

Диви свине - 82 953 броя

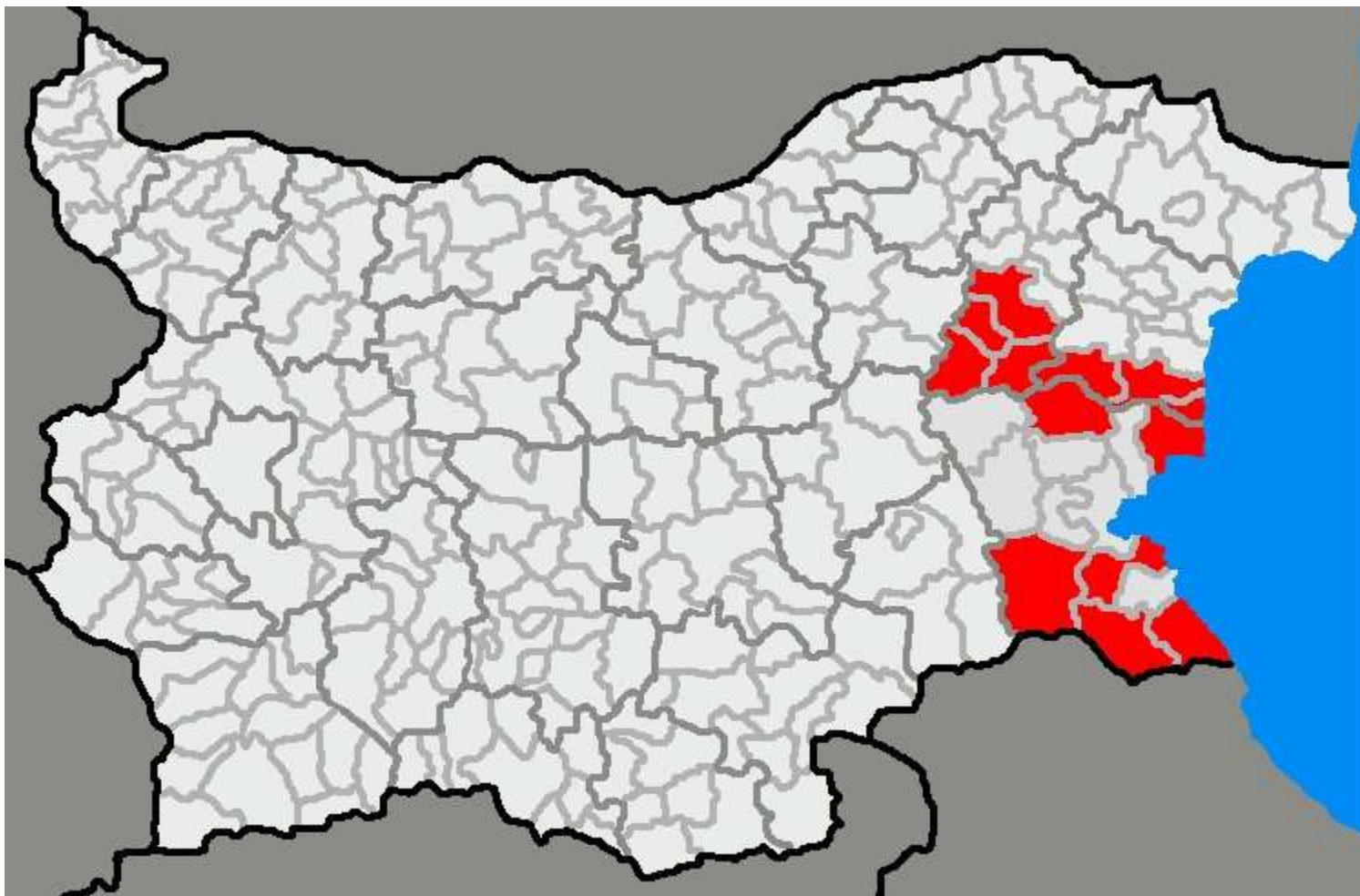
МЕРКИ ПРИ ПОТВЪРЖДЕНИЕ НА АЧС ПРИ ДОМАШНИ СВИНЕ

- Незабавно умъртвяване на всички налични прасета в животновъдния обект с потвърдена диагноза АЧС;
- унищожаването на трупове на умрелите и умъртвените прасета; месо получено от инфектирани стопанства, е предмет на термично обезвреждане, гарантиращо унищожаването на вируса на АЧС;
- механично почистване и дезинфекция на използваните сгради и помещения, транспортните средства,
- в случай на първично огнище на заболяването АЧС, с цел установяване на генетичния тип изолат от вируса на АЧС, изпращане на изолирания вирус в Референтната лаборатория на ЕС в гр. Мадрид, Испания за установяване на генетичния тип;
- Определяне на 3 км. предпазна и 10 км. надзорна зона.

МЕРКИ ПРИ ПОТВЪРЖДЕНИЕ НА АЧС ПРИ ИЗТОЧНОБАЛКАНСКИ СВИНЕ

- Собственика на свинете оказва съдействие при преброяването и намирането на всички животни, които да бъдат прибрани и затворени докато трае наложената възбрана.
- След получаване на информация от стопаните по отношение на местата, където се отглеждат и пасат свинете се определят точни координати посредством GPS. На база сметите координати от GPS се определят предпазната и надзорна зона на подробна карта на региона.
- При потвърждаване на огнището и пристъпване към умъртвяване на животните да бъде осигурено присъствието на поне двама ловци, които при спазване на правилата за носене и употреба на ловно оръжие да охраняват и да недопускат напускането на свине от временните постройки, докато трае умъртвяването на свинете. В случай на изпускане на животно от загражденията на временните постройки то да бъде незабавно отстреляно.

РАЙОНИ В БЪЛГАРИЯ, КЪДЕТО Е РЕГЛАМЕНТИРАНО ОТГЛЕЖДАНЕТО НА ИЗТОЧНО-БАЛКАНСКИ СВИНЕ

МЕРКИ ПРИ ПОТВЪРЖДЕНИЕ НА АЧС ПРИ ДИВИ СВИНЕ

БАБХ незабавно разпорежда редуциране на популацията на дивите свине, обитаващи територията попадаща в 3 и 10 километровата зони, като се оставят до 2 броя свине на 1 кв.км. с опрасените от тях свине, когато заболяването е констатирано по време на ловния сезон. Извън ловния сезон се разпорежда разреждане на дивите свине, като се ловуват само приплоди на възраст до 1 година. По време на засиления острел се внимава стадата диви свине, попадащи в посочената по-горе територия да не се разпръснат и да навлязат в нови територии. От всички отстреляни свине се взимат и изпращат проби за изследване. БАБХ определя зона в размер на 40 километра извън 3 и 10 км. зони, където разпорежда вземане на 100 % проби от отстреляните диви свине.

МЕРКИ ПРИ ДОМАШНИТЕ СВИНЕ ПРИ КОНСТАТИРАНЕ НА ОГНИЩЕ НА ЗАБОЛЯВАНЕТО ПРИ ДИВИТЕ СВИНЕ

- БАБХ уведомява незабавно всички собственици на домашни свине и ловци в района попадащ в 3 и 10 километровите зони на огнището;
- Преброяване на всички категории прасета във всички животновъдни обекти;
- Разпореждане всички прасета в животновъдните обекти в зоната да се държат затворени. Диви прасета не трябва да имат никакъв достъп до какъвто и да било материал, който в последствие би могъл да влезе в контакт с прасета от животновъдния обект.
- Засилен контрол на движение на прасета.
- Разпореждане използването на подходящи средства за дезинфекция в животновъдните обекти за свине.
- Взимане и изследване на проби за АЧС от умрели или заболели прасета с клинична картина сходна с клиника на заболяването АЧС.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

АЧС се счита за една от най-опасните болести по свинете. Извънредно строгите мерки за ликвидиране на епизоотичните огнища и продължителните ограничения за търговия/износ на свине и свинско месо, нанасят големи икономически загуби на засегнатите страни.

Поради това е от особена важност свободните от АЧС територии да се запазят свободни, като се предотврати въвеждането на болестта. Всички приложими мерки за контрол и ликвидиране се основават на класически методи за борба с болестта, включително наблюдение, епидемиологично проучване, проследяване на свинете и унищожаването им в заразените стопанства. Тези мерки трябва да бъдат съчетани със строги карантинни мерки и мерки за биосигурност в стопанства с домашни свине, както и контрол на движението на животните.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

До голяма степен структурата на свиневъдството у нас по отношение на свинете в задния двор (липса на биосигурност) и наличието на голям брой диви свине е подобно на това в Латвия, което е основание да се смята, че разпространението на АЧС в България ще протича по подобен начин. У нас има и един утежняващ ситуацията фактор – наличието на източнобалкански свине.

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО!

